

Az V. kötet tartalma.

Költemények.

	Lap
Az árva fiu. Angolból. Csifó Salamon	4
Miért odvas a fűzfa? (legenda). Végh Mátyás	9.
Kovácsi Antal halálára (epitaphium). Rédiger Géza	19.
Önállóság. Rédiger Géza	25.
A tavaszhoz. Szász András	33.
Toldi írójának könyvével kezemben. (Arany János). Murányi Sándor.	49.
Tavaszi ének (gyermeknek). Tarcsafalvi Albert	54.
Szülők hálája. B. Gy.	65.
Az én bibliás dalnokom (Tompá Mihály). Murányi Sándor	81.
Vágyam. Dézsi Mihály	88.
Magyar Tyrtaeus (Petőfi Sándor). Murányi Sándor	97.
Krisztus és Szt.-Péter (legenda). Végh Mátyás	104.
Hála áldásos eső után. Rédiger Géza	113.
Minden napra egy gondolat. Mirza Saffy dalaiból	119.
Kriza. J a k a b Ó d ó n	129
A kányamadár (monda). Végh Mátyás	136.
Vándorlegény bújja és öröme (németből). Grátz Mór	145.
A jászolban született. Murányi Sándor	162.
Karácsoni kép. Rédiger Géza	163.

Vallásos és erkölcsi tárgyú közlemények.

Felhívás az „Unitárius Közlöny“ érdekében	1.
Új év küszöbén. Ürmösi Kálmán	2.
T Szegény, de becsületos (elbeszélés. Grátz Mór	8.
Hej nagy dolog az! Kovácsi Antal	10.
Vidéki levél. Földi	28., 43., 76., 89., 120.
Társadalmunk bajairól. Dr. Haller Károly	37., 68.
A passio-kérdésről. Derzsi József	40., 51.
Levél a Küküllő-közből. Kiss László	58.
T Az öreg asszony bibliája. Boros György	71., 182.
A A bászorai vacsora. Közli Dali Adám	73.
Nyílt Levél. Egy balatonparti magánzó	92.
Mit hisznek az unitáriusok?	107.
Fiatalság Barátja	109.
Mi ad szépséget istentiszteleteinknek. Győrfi Ferencz	114.
y Parlag feltörés	116.
Csak egyszer. B.	130.
Abrudbányáról. Mózes Mihály	135.
Mit tanít a biblia Krisztusról? Keschub Chunder Sen	147.
A lelkes, mint a szellemi élet vezére a szószéken kívül. Kisgyörgy Sándor	149.
Unitárius eszmék tanulmányozása. Boros György	154.
Az „Unitárius Közlöny“ olvasóhoz. Boros György	161.
Szerkesztői szó. Dr. Brassai Sámuel és Boros György	161.
Dr. Brassai Sámuel elnöki megnyitója	164.
A Dávid Ferencz Egylet hetedik közgyűlése	165.

Életrajzok és rokontárgyuak.

	Laj
Daniel Gábor főispán Barabás Lajos	6.
Kovácsi Antal (arczképpel). Brassai Sámuel	17.
Kovácsi Antal mint gyermek és ifju. Kőváry László	21.
Visszaemlékezések Kovácsi Antalra. Gvidó Béla, Pázsint Mihály.	22.
Dr. Berde Áron (arczképpel). B. Gy.	36.
Emlékeimből. VIII. Gyöngyösi István	55.
Katholikus pappól unitárius pap	61.
Emlékünnepe. B. Gy.	84.
Özv. Inczeffi Józsefné. Sándor Gergely	90.
Pál Mózes. Darkó Sándor	92.
Paget János. Fretwell János	106.
Emlékezés Darkó Mihály tordai tanárra. Kőváry László	117.
Ierson Henrik	131.
Channing Ellery Vilmos. B. Gy.	146.

Tanügy.

Néhány szó a népiskolai tanítókhöz. A számtan tanításáról. Boros Sándor	11., 25., 59.
A vallástanítás sikere a népiskolában. Győrfi István	19.
A pap a népiskolában. Simó János	100.
Channing-estélyek	156.

Vegyes tartalmuak :

A papi fizetés javítása. Egy unitárius pap	66.
Apróságok	110.
Kovácsi Antal pályadíj-alap	123.
Unitárius congressus	138.
Lesz-e gyümölcs a fán? Szentgyörgyi Lajos	140.

Régi dolgok :

Bucsuztató. Ürmössy Lajos	121.
Keresztelendők kátéja	137.
Zsuki László	138.
Unitárius nők	153.

Egyházi és iskolai mozgalmak. 13., 29., 44., 61., 78., 92., 111., 125., 142., 157.

Egyleti élet és munkásság. 14., 31., 47., 63., 79., 93., 112., 123., 144., 159., 176.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY.

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

Szerkesztik: Nagy Lajos és Boros György.

Megjelenik havanként egyszer. Ára egy évre 1 frt 20 kr. Egyes szám ára 12 kr.

Felhívás az „Unitárius Közlöny“ érdekében.

Valamint a magyar nemzetnek sok és nagy küzdelmeket kellett kiállani a mult időben, hogy nemzeti létét fentarthassa, úgy az egyházaknak s ezek között első helyen az unitárius egyháznak bőven kijutott a küzdelemből s a megpróbáltatásból. Hála legyen Istennek, azok a nehéz napok lejártak s a béke elközelgett. Itt van az az idő, midőn a háboru fegyvere helyett a békesség evangéliumát tartjuk kezünkben s a régi szomorúság helyett *hirdetünk örömet, mely az egész népnek öröme lesz.*

A békesség védője s az öröm hirdetője az a lap, a melyet most a t. olvasó figyelmébe ajánlunk. Az „Unitárius Közlöny“ ma már mint kipróbált harcoss áll a békesség csataterén. A hit, remény és szeretet három színű zászlóját viszi előre. E zászló alatt a tollal felfegyverzett egyházi és világi vezérek tekintélyes serege áll. Az új esztendő itt levén felhívunk mindeneket, sorakozanak s erősítsék azt a hadsereget, a melynek jejszava: *békesség a földön és jóakarát az emberek között.*

Aiólírottak, kiknek tisztünk az „Unitárius Közlöny“ vezetése, ígérjük, hogy követőinket hűs folyóvizek mellé vezetjük és szép kies mezőn legeltetjük, hogy lelkök megnyugtatva legyen s érezzék azt, a mi embert boldoggá tehet: *a szív örömet s a lélek gyönyörűségét.*

Szives figyelembe ajánljuk azt a kedvezményt, a melyet a Dávid Ferencz Egylet, mint e lap kiadója nyújt a lap előfizetőinek és kiadói-nak. Ingyen mellékletül közli legalább két egyházi férfi vagy nő fénynyomatu arczképét. Minden új előfizetőnek megküldi Ferencz József unitárius püspök úr „Vallásos dolgokról“ irt kitünő párbeszédjét és a budapesti unitárius templom képét.

Az „Unitárius Közlöny“ megjelenik minden hónapban egyszer. Ára egész évre csak **1 frt 20 kr.**, mely összeg előre fizetendő tiszt. Iszlai Márton Dávid Ferencz Egyleti pénztárnok urhoz Kolozsvárra. Tudatjuk, hogy azok, a kik a Dávid Ferencz Egylet javára 10 frtot egyszerre; vagy 5 forintot egyszerre vagy öt év alatt befizetnek, a lap azoknak is megküldetik.

Kolozsvárt.

NAGY LAJOS, BOROS GYÖRGY,
az „Unitárius Közlöny“ szerkesztői.

Újév küszöbén.

Valamint az utazó, midőn idegen és ismeretlen helyen jár, egyes kimagaslóbb pontokon, mondjuk hegyesúcsokon örömet áll meg és szemléli a már beutazott és az ezután beutazandó vidéket és minden egyes ily ponton újabb meg újabb, mind változatosabb részletek tűnnek elébe, melyek az utazást mind szebbé és gyönyörködtetőbbé teszik: úgy vagyunk amaz átvitt értelembeli utazással is, melynek közönséges neve élet. A mik amott — hogy a megkezdett hasonlatnál maradjunk — a hegyesúcsok, azok emitt. hogy kisebb szakaszokról ne is szóljunk, az évek kezdő és végző részei. S valamint számítás nélküli utazó s fásult kedélyü ember lenne az, ki egy szép vidéken utazva annak változatos szépségében gyönyört, elragadtatást nem találna, azaz, hogy azt nem is vizsgálná: ugy bizonyára nagyon napszámosi életet élő ember az, ki pályája küzdelmein évről-évre, legalább az év kezdő pontján lélekben megállva egy futó pillantást nem vet annak megfutott részére, s abból okulást, tanúságot meríteni nem igyekszik a küzdelem további felére.

Önkéntelenül jöttek e gondolatok tollam hegyére, midőn az „Unitárius Közlöny“ eddig megfutott pályájára s folytatott küzdelmeire tekintek s lelkem előtt felmerülnek a feladatok, melyeknek megoldására ezután hivatva van; mert kétségtelen, hogy az a négy évi munkásság, melyet végzett, nagyon is sok ürt betöltött s azok az eszmék, melyeknek csatornája volt s melyeket szétvitt a nép közé, sok lelket megtermékenyítettek s ha tán látható eredménye minden ily megtermékenyülésnek még nem is lett: de hát kérдем, vajjon kikél-e a földmivesnek minden egyes magva azok közül, melyeket elhintett? vajjon egy tanárnak, lelkésznek vagy néptanítónak az egyes tanítások alkalmával hangoztatott igéi mindannyian meghozzák az óhajtott gyümöl-

csöket? és hogy többet ne említsek, vajjon a napnak minden egyes sugara s az esőnek minden egyes csöppje áldásthozó-e s nem kél-e sokszor pusztulás is nyomaikon?!

Valóban jól esik visszatekintennem kis közlönyünk rövid pályafutására, annyival inkább, mert születésénél is jelen voltam s bölcsője ringásakor az az öröm dagasztotta keblemet, hogy egy óhajtásom, egy régi vágyom megvalósult, egy eszközzel több van kezünkben és pedig olyannal, melyet saját célunkra, eszméink terjesztésére gyakrabban bocsáthatunk útnak s éppen oda és azok közé, a hol kell, hogy kezdetét vegye az átalakulás, a megtermékenyülés: a nép alsóbb osztályába.

Rég érzett szükség volt már anyaszentegyházunk kebelében a lanyhulásnak indult vallás-erkölcsi élet megelevenítése. A meghidegült és a vallás eszméi iránt közönyössé vált szívek fölmelegítésére régóta vártuk a tüzet. A világ szerelmébe merült s cupán a testi dolgok s azok gyönyöreit hajhászó elméknek az egy szükséges dolog felé való visszaterelésére eljött volt már az idő. Miután a szószékek nem elégségesek s a templomok keveset tehetnek, meg kellett kísérteni a szabaduni úton hatni és így megkerülve az egyháziasságnak hátat fordító embereket, más úton vezetni őket oda vissza az elhagyott édes anyának, az egyháznak karjai közé, hogy a ki őket fölnevelte, védte és ápolta, most midőn megerősödtek szárnyaik, ne vessék meg hűtlen gyermekek módjára, hanem jó és balsorsban álljanak mellette, mert lelkök üdvét, szívök valódi nyugalmát nem a világban s ennek kétes értékű s a mi több, pillanatig tartó gyönyöreiben lelik meg, hanem ott, a mire legkevesebbet gondol az ember jó napjaiban: a vallás kebelén!

Én úgy hiszem ennek és hasonló gondolatoknak hatása alatt született meg a Dávid Ferencz egylet eszméje s jó, hogy nemcsak az eszme született meg, hanem reménység felett hamar testet is öltött. Jó, hogy behálózta egész anyaszentegyházunkat fiókegyleteivel, melyek mint megannyi véredények eszközlik a vérkeringést, az eszmék és gondolatok körforgását. Természetes, hogy ez a cél elérhető teljesen csak akkor lett, mikor létrejött mindnyájunk óhajtására és örömére az egylet szája: „Unitárius Közlöny“ név alatt.

Hogy mit tett és minő szolgálatot teljesített e közlöny az egylet beléletére jótékonyan visszahatólag? mit a közönség érdekében? és mit a minek tulajdonképpen szolgálatába hivatott: a vallás-erkölcsi esz-

mék ápolására és terjesztésére nézve? erről nem szólok; a mult mint nyitott könyv áll a közönség előtt, bírálhat a tényekből, melyek Istennek hála elég bőven vannak. Akár a központban és a vidéken mindenfelé tartott felolvasások hosszú sorára, akár a kedvező eredményű pályázatokra, akár a vallástanítás sikeresebb eszközölhetésére kifejtett munkásságra tekintszen az elfogulatlan bíráló, nem mondhatja, hogy az évek nyom nélkül tűntek el, mert úgy az egylet, mint annak közlönye kötelességeiknek, az adott viszonyokhoz képest hiven megfeleltek s ma már a közönség előtt kis lapunk — úgy érzem és úgy hiszem — egy nélkülözhetetlen szükséggé lett melynek hiánya kellemetlenül érintené annak eddigi rendes olvasóit és barátait.

S kérдем már most, mi a tenndőnk a végre, hogy ez a szívélyes viszony és érdeklődés meg legyen állandóan, sőt napról-napra fokozódjék? Az, a mi eddig is megszabta irányát tetteinknek, hogy egyházunk és szent vallásunk érdekeit őszintén, nyíltan és bizalommal szolgáljuk minden körülmények között. Akár elleneinkkel akár barátainkkal álljunk szemközt, legelső az igazság legyen s ha ennek érdekében küzdelem vár is reánk, ne lankadjunk, hisz küzdelem nélkül olyan lenne életünk, mint a költő mondja: pezsgő folyam helyett lusta tó. Mi azt akarjuk, hogy életünk legyen az igazság felderítésére, a tévelygések, tudatlanság és vakhit eloszlatására szentelve s e célunkban egyik leghatalmasabb eszközünknek bizonyult az „Unitárius Közlöny“, mely ugyan nem keresi az eszközöket, a harczot, de ki sem kerül, hol az igazság érdekében föl kell venni az eldobott keztyűt. Mi nem akarjuk, hogy mindenek jót mondjanak felőlünk, nem akarunk olyanok lenni, mint a laodiczeabeli gyülekezet, t. i. sem hév, sem hideg; mert akkor nem lenne sem elvünk, sem hitünk, sem meggyőződésünk. Ám ezek nélkül nem élet az élet, nem férfi az ember; ha hát ezután is férfiak lenni akarunk, vezessen ezután is az a szent meggyőződés, hogy egyházunk a felvilágosodás zászlóvivője s az „Unitárius Közlöny“ ennek egyik életerős szerve, melyet pártolnunk és fenntartanunk szent kötelessége mindenkinek, a ki szereti az igazságot. . . . Legyen a beállott újév mindnyájunknak öröm és boldogság esztendeje, áldjon meg kit kit közülünk Isten, a mi Istenünk!! . . .

Ürmösi Kálmán.

Az árva fiu.

Állj, nemes nő! kérlek, állj meg az Istenért,
Hallgasd meg egy árva fiu történetét!
Szivedben felébred, tudom, a szájalom,
Mihelyt látod a kint halovány arczomon.

Büszkesége voltam egykor jó anyámnak,
Reménye s öröme az édes apámnak;
De hogy a hős Nelson elhalt csatájában,
Mint árva bolyongok én a nagy világban.

Szegény, balga gyermek! oh, milyen jól esett,
Mikor a győzelem hire megérkezett!
A népes utczákon messze szaladgáltam,
Fénylő ablakokon be-be kandikáltam.

De egyszer, jó anyám karon foga engem,
»Jöjj haza, örömed már nem szívelhetem.
E győzelmet atyád éltevel vette meg,
Fiam, szegény vagy már, szegény, árva gyermek!«

Kivül az utcákat ujjongó nép járta;
Anyám a füleit borzadva bezárta.
Diadal érzettel hangzik fel az »éljen!«
S bús könnyek remegnek jó anyám szemében.

»Mig mások nevetnek, örülnek, ujjongnak,
Édes anyám arczid könnyekben mért usznak?«
Rám borult, megcsókolt és sóhajjal szóla:
»Csak *enyém* vagy *te* már, *enyém*, szegény, árva!«

Meghattottan kérdém: »mi az a szó: *árva*?«
S mosolyogva nézék bánatos arczára.
Záporként hull könnye s e vala végszava:
»Korán tudod meg azt!« . . . s szíve meghasada.

Huzzák a harangot, a halál-harangját . . .
Jó anyát temetnek, árva gyermek anyját . . .
Anyám eltemették s én már megtanultam:
Élhet az árva is, de csak nyomorultan.

Oh, vajha, nemes nő, jóságod táplálna! . . .
— Attól ne félj: nincs ez a restségnek szánya.
Van büszkesége a hajós gyermekének:
Kenyerét munkával keresné, nyerné meg.

Nemes asszony, te sirsz?! . . tán könyörölsz rajtam?! . .
Munkát, hajlékot adsz, hol fejem lehajtsam?! . .
Nézzetek szülőim, most nézzetek le rám!
És örüljete az árva boldogságán.

(Angolból.)

Csifó Salamon.

Daniel Gábor főispán.

Ne lepje meg az olvasót, hogy mi egy politikai főhivatalnokról, mint olyanról, közlünk tudósítást. Daniel Gábor a volt főispán nekünk, mint egyháznak is főnökünk volt s az most is, és pedig olyan, a kihez a legőszintébb ragaszkodás s legatyafiságosabb bizalom fűz. Most, midőn egy fényes állásától megváltik, mi is kifejezzük mély sajnálatunkat, mivel jól tudjuk, hogy egy ritka humanus, egy kötelességszerető s a részrehajlatlan igaz-ágnak szolgáló vezér válik meg attól a széktől, a melyből a mi székely véreinket s hitünk sorsosait, csaknem harmincz évig, kiváló sikerrel kormányozta. De a mi sajnálatunkat nyomban felváltja az öröm, hogy mostantól kezdve már csak is a miénk lesz, nekünk fogja szentelhetni teljes erejét, a melyre bizony egyháznak nagy szüksége van. Mi csak azt kívánjuk, hogy főgondnoki hivataloskodása 30-ik évét jubilálhassuk meg majd 14 év múlva, nem mint eltávozóval, hanem mint azután is vezérünkkel. Daniel Gábor főispán urat király ő felsége nyugalomba vonulása alkalmából a Szent István-rend kis keresztjével tüntette ki.

— Az Egyházi Képviselő Tanács a főispán urhoz lemondása alkalmából a következő iratot intézte:

„Sajnálattal értesült E. K. Tanácsunk arról, hogy Méltóságod vallás közönségünkre is díszet hozott főispáni tisztétől saját kezdeményezésére megvált. E veszteségünk súlyát enyhíti azon kitüntetés felett való örömünk, hogy apostoli királyunk Ó Felsége Méltóságodat a Szent-István rend kis keresztjével legkegyelmesebben feldíszítini méltóztatott. Ezen legmagasabb kitüntetés mellé csatlakozik azoké, a kik a valódi érdemet tudják is, akarják is elismerni. E. K. Tanácsunknak is rokonszenvét, méltányló tiszteletét nyilvánítja azokért a szép és hasznos szolgálatokért, melyeket Méltóságod 30 évig önzetlen buzgalommal és munkássággal viselt díszes hivatalában hazánk iránt tanuított.

Midőn örömünket Méltóságod becses tudomására hozni szerencséje van E. K. Tanácsunknak kitejezi egyszermind azt az óhajását és reményét is, hogy Méltóságod vallásközönségünk ügyeit ez uton is azzal a buzgalommal, azzal a szives jóindulattal párosult bölcseséggel fogja vezetni, a mellyel eddig vezette.

Fogadja Méltóságod fokozott tiszteletünk őszinte nyilvánítását.

Az Unitáriusok E. K. Tanácsának Kolozsvárt, 1891-ben december 10-én tartott üléséből.“

— A székely-kereszturi unitárius középiskola tanári kara személyesen kereste fel. Erről a következő tudósítást vettük:

A hála és tisztelettel párosult szeretet, melynek szent tüze, a székely-kereszturi unitárius gymnasium tanári kara szívében, Daniel Gábor iránt, tiszta lánggal ég, s a melyre úgy felügyelői, mint később főgondnoki minőségében fapintatossága, méltányossága, igazság-szeretete, leereszkedő nyájassága s különösen középiskolánk felvirágoztatása érdekében kifejtett laukadhatatlan munkássága és áldozatkészsége által, annyira méltóvá tette magát: nagyon szép kifejezést nyert december 13-án midőn a tanári kar testületileg megjelent házánál Sz.-Udvarhelyt, hogy főispáni állásától megválása alkalmával érzelmeinek kifejezést adjon. A tanári kar nevében Sándor János igazgató-tanár a meghatottságtól remegő hangon, a következő beszédet mondotta:

„Méltóságos Főispán úr! Ez alkalommal, midőn Méltóságod, saját kérése folytán, királyi kintüntetés mellett elhagyván Udvarhelyvármegye főispáni székét, eltávozendó a székely anyavárosból, mi, a székely-kereszturi unitárius középiskola tanárai megjelentünk, hogy búcsutiszteletünket tegyük.

A mi búcsunk tulajdonképpen köszönet azon sok jóért, a melyet iskolánk iránt mutatott.

Méltóságod érdemeit kibeszélni jelenleg nincsen elég időnk. Elmondja azt majd a történész, mert e vármegye életéből 30 év a Méltóságod életéhez van forrva.

A mint a népek, nemzetek életében vannak egyes nevezetes, ki-magasló időpontok, a melyek körül csoportosulnak az apróbb események úgy vannak sz.-kereszturi középiskolánk életében is. A közelebbi időkben méltóságod működése jelöli azon nevezetes időpontokat. Gondoskodása, szeretetének melege még a jéghideg szíveket is tevékenységbe hozta ez iskola iránt, a midőn ennek megtarthatása, sőt ennek következtében fejlesztése volt és van szóban.

Ez iskola iránti szeretetének melegét mi is élvezzük. Ez adott erőt és ad jelenleg is a küzdelmek között, sőt a megtámadtatásokkal szemben is. E szeretet megköszönése képezi a mi búcsunkat. S mint Jákob az angyaltól úgy mi is addig nem szeretnénk megválni Méltóságodtól: míg meg nem áld bennünket. Mi légyen az áldás!? Nem kérünk mást, csak azt az ígéretet, a mit a nagy mester tett volt tanítványainak: veletek leszek ezután is. E velünk lételet kérjük áldásképpen Méltóságodtól. Tudjuk, hogy ez áldást megadja; kezeskedik erről multja, a melyben a sz. kereszturi iskola fejlesztése legfőbb gondja volt. Éltesse az Isten még sokáig, hogy ezéjját a sz.-kereszturi iskolával elérhesse.“

Ez üdvözlő beszéd elhangzása után, mely alatt nem maradt szem szárazon, szív fájdalom nélkül, a vigasztalás szavaival szólott hozzánk,

nem a távozó főispán, hanem a megmaradó főgondnok; mintha idvezitünk szavai hangzottak volna ajkairól: ne féljete! Nem hagylak árván titeket! Ismét megtérek tihozzátok! Multam legyen a kezesség, hogy jövőben is tehetségem szerint munkálni fogok középiskolánk s annak tanári kara érdekében, sőt ama biztosítást is tette, hogy főispáni állásáról megválása következtében még több időt szentelhet egyházunk, iskolánk s közelebbről székely kereszturi gymnasiumunk ügyeinek.

Főgondnok ő méltóságával az nap még egyszer szerencsések voltunk találkozni Pálfi Ferencz vendégszerető asztalánál, hova ő és magas miveltsgü, szeretetreméltó neje, az egész tanári kart kitüntetó szivességgel meghívták. E kitünő jó hangulatban végzett ebédnek, a mint főgondnokunk sejteni engedte Székely-Kereszturon leszen folytatása.

Főgondnok ő méltósága másnap Budapestre utazott, a hova állandó lakását is áttette.

Isten áldása legyen minden lépésén!

Barabás Lajos.

Szegény, de becsületes.

— Elbeszélés. —

Egy nagy városban két úr találkozik az utcán s hogy néhány szót váltsanak megállanak. Csak rövid ideig állhattak, mivel felette hideg szél fújt. E közben egy szegény fuicska jött feléjük, arca szinte kék volt, mert nagyon fázott, szegényesen volt öltözve. A fuicska gyufát árulgatott

— Vegyenek az urak gyufát — esdekelt hidegtől remegve.

— Nem kell gyufa, volt a válasz.

— Csak egy krajczár az ára, esdekelt a gyermek.

— Mondom, hogy nem kell nekem gyufa.

— Két paklit adnék egy krajczárért!

Egyike az uraknak, hogy többé ne háborgassa a fiu, oda kiáltott: adj, nem bánom egy paklit; de csakhamar észrevevén, hogy nincs aprópénze, hozzátevé: Holnap veszek majd, most elmehetsz.

— Oh, uram! felele a gyermek, kérem szépen vegyen ma egyet! nagyon éhes vagyok, ha nincs aprópénze, majd felváltom én.

E szavakat oly érzéssel mondotta el, hogy nem lehetett ellentállani. Az ur egy 20 krajczárrost adott a fuicskának, hogy váltassa föl, s mindjárt megbánta, hogy nem ajándékozta neki az egészet. A két férfiu még egy kevés ideig beszélgetett egymással, de a kis fiu nem jött vissza. Az urak már hitték, hogy a fiu megcsalta, pedig oly őszinte és becsületesnek látszott. Hazaérkezve elbeszélte az ur a gyufa történe-

tét. Már nagyon is késő, este volt már, midőn szolgálja jelenté, hogy egy gyermek akar vele beszélni. Mindjárt a gyufaáruló fiura gondolt, de nem ő volt.

A szobájába lépő gyermek kisebb, halványabb volt, mint az előbbi és még talán szegényesebben volt öltözve.

— Uram, szóla a fiucska, ön vett ezelőtt néhány órával gyufát!

— Igenis, egy paklit. De, mond, hogyan tudtál te ide jutni?

— Bátyám látásból ismerte önt. Ő küldött engemet, hogy átadjam a főlváltott 20 krajczárt. Itt van 19; egy krajczár a gyufáért járt.

— És miért nem jött el bátyád maga?

— Oh, uram! válaszola a gyermek reszkető ajakkal: Ferit egy teherkocsi leverte; elvesztette sapkáját, a gyufatokokat és a husz krajczárt és a mellett eltörte a lábát. Az orvos azt mondja, hogy meg is fog halni.

A szegény gyermek az asztalra tevé a pénzt és sirva távozott. Én kalapomat vettem és vele mentem. A hosszú utcának egyik legalacsonyabb házikójához értünk. A két gyermek árva volt s egy nem éppen ajánlatos külsejű, borvirágos orru vén asszonyra valának bízva, ki mint látszott most is részeg volt. Feri a földön, egy rakás rongyon feküdt. Midőn meglátott, gyöngé hangon így szóla hozzám:

— Oh uram, kérem bocsásson meg. Csak nagy fáradtsággal találtam meg a pénzt, s midőn végre megtaláltam, ekkor önhöz akartam futni s akkor ment keresztül rajtam a teherkocsi. Most már meg kell halnom, uram, de mi lesz kis öcsémből, a szegény Gyuriczából?

Ekkor megfogtam Feri kezét, s azt mondtam neki: „Légy nyugodt fiam! Én gondját fogom viselni Gyuriczának.“

Feri köszönni akart nekem, de csak szemét tudta felém fordítani, melyből mély háláját olvastam ki. Még azon nap éjjelén jobb létre szenderült. Gyuriczát beadtam mesterségre, tanítottam s soha nem fogom őt elhagyni.

Grätz Mór.

Miért odvas a fűzfa?

— Legenda. —

A fűzfának törzse
Nem volt mindig odvas,
Idő előtt nem korhadt el,
Kemény volt, mint a vas.
Büszke is volt rája,
Ámde megis bánta.

Mikor a megváltó
Kiadta szent lelkét,
Az áruló gonosz Judás

Nem találta helyét:
Bűnös öntudata
Szívét tépte, marta.
Futott az erdőre
Fák titkos árnyába,
Kopár sziklák rejtekébe,
Jaj de mind hiába:
Árnyék be nem fedte,
Szikla elkergette.

Rétnek búja fűve
Sem ada oltalmat,
Minden szála azt kiáltja:
»Bűnös vagy, gonosz vagy.«
Jaj hát merre menjen,
Hogy nyugalmat leljen.

Patak partján a fűz
Megsajnálja végre,
Izmos ágát lehajtotta

A bűnös elébe.
Judás megértette
S magát rákötötte.

Ott csüng immár Judás
A fűzfának törzsén,
A hova ért bűnös teste
Elkorhadott tüstént:
Ha a gonoszt szánta,
Ime megis bánta.

Végh Mátyás

Hej nagy dolog az!

Ezt szoktuk mondani mindig, a mikor valamely valóban nagy, vagy csak olyannak látszó új kezdeményezés kerül előnkbe. Csak a „dolog“ nagyságát nézzük, nem vesszük tekintetbe a módokat és eszközöket, melyekkel talán végre lehetne hajtani. Kitérünk előle. Ha az utazó, mikor útjában nagy hegyre talál, azért, mert sem át nem tud ugordani a hegyen, sem tetejére nem léphet egy lépéssel, ha mondom a hegy láttára visszafordulna, vagy kitérne az elől, eljutna-e valaha céljához? Egyikét sem teszi, hanem a hegy magasságát részekre osztja fel, minden lépéssel maga után hagy egy részletet, kis erőltetéssel a hegy tetejére jut, majd a lejtőn könnyen haladva megpihen.

Mi unitáriusokul sok nagy dolgot, nagy hegyet találtunk utunkban s még mindegyre találunk ma is. Harmincz évvel ezelőtt belső embereink és tanáraink vénségökre magok, haláluk esetén özvegyeik és árváik nyomoruság gyermekei voltak, nagy hegy, nagy dolog volt. Ma már, ha nem is kellő, de a legszükségesebbre elegendő nyugdíjt és segélyt adhatunk nekik.

Ha valaki 30 évvel ezelőtt azt mondotta volna, hogy kereszteri iskolánkhoz 6 tanárt kell alkalmaznunk, azt mondtuk volna, hogy hej nagy dolog az! s ime meg van a 6 tanár.

Nem említek több nagy dolgot, nagy hegyet, mindnyájan jól ismerjük azokat; mi ugyanis nemcsak felosztottuk a nagy dolgokat, hanem meg is osztottuk. Nem csak türelmiünk volt bevárni lassu munkánk eredményét; de a munkákban mindnyájan részt is vettünk.

Most két nagy dolog áll előttünk. két templomnak építése. Első a *székely-udvarhelyi*. Nemcsak ott lakó hiveink, hanem egész vallás-közönségünk érdeke követeli, hogy törzsvidékünk székhelyén templomunk legyen; felépítésére 12,000 forint kell. Kétséggivül nagy dolog; egyikünk sem bírná kifizetni. Kitérjünk-e előle? De hogy! vegyük elé szokott módunkat; először is hajtsuk végre a felosztási műveletet. A 12,000 ezer forint éppen 120 ezer piczula; minő aprópénz lett a

nagy összegből! Már most vegyük elé a megosztási műveletet. Vagyunk 60 ezeren; ha a 120 ezeren megosztozunk, minden unitárius lélekre jut két piczula; ezt csak megbirjuk. Igaz, hogy vannak sok gyermekkel megáldott szerény vagyonu hiveink, a kinnél a két piczula is nagy dolog. Amde kétféle osztozás van, törvényes és atyafiságos. Osztozzunk atyafiságosan. Részemről megkezdem az osztzkodást oly módon, hogy magam mellé veszek részesnek még 49 atyámfiaát s 10 frttal viselem a költség $\frac{1}{120}$ -ad részét.

Kovácsi Antal.

T a n ü g y.

Néhány szó a népiskolai tanítókhöz.

Az a remény biztat e sorok írására, hogy a tanügynék tán némi hasznára lehetek, ha a néptanító urak figyelmét fölhivom arra a tárgyra, melyről röviden szólni fogok. Célom egyedül az, hogy elmondjam a *számтан tanítása* körül néhány év alatt szerzett tapasztalataimat s ezekből levonjam a következtetéseket.

Négy éven át tanulmányoztam az ország különböző népiskoláiból összegyűlt tanulók értelmi fejlettségét, gondolkozás módját, s ezek alapján azt, hogy az illetők minő vezetésben, oktatásban részesültek. Ki kell jelentenem, hogy nemcsak hogy egyöntetűséget nem fedeztem fel a különböző iskolák működésében, de az elért eredményben annyira különbözőknek találtam azokat, hogy önkénytelenül az a gondolatom támadt, hogy hiányzik a népiskoláknál az az általános elv, melynek megvalósítása lehetővé tenné, hogy a népiskolát végzett tanulók a gymnasiumi osztályokban nehézség nélkül haladhatnának. Ez elv ismeretetését ez alkalommal illetékesebbekre bízom annyival inkább, mivel az, e lap szűk határai közé, nem férne be.

A számтан tanítása a népiskolákban kiterjed a négy alpműveletre egész számokkal, tizedes és közönséges törtekkel. Ezeknek alapos ismeretével egészen biztosan halad a tanuló a bonyolultabb feladatok megoldásával is. Ugyde meg kell vallanunk, hogy ezek begyakorlása a mily sok nehézséggel jár, épp oly sok nehézséggel jár az is, hogy az esetleg rosszul vezetett tanulót a helyes útra terelhessük. A legtöbb tanuló nincs egyáltalában tisztába azzal, hogy a számok milyen törvény szerint alkotandók s ez okozza azt, hogy pld. az összeadást vagy kivonást csak akkor tudja elvégezni, ha — a mint már megszokta — a számokat egymás alá vagy fölé írja, de ekkor még azt sem tudja, hogy pl 4328-ban a 8 miért egyes, a 2 százaz stb. Ő a 8-at is számnak tartja és nevezi, a mint tényleg az is. Ugyde az összeadási művelet már megkívánja, hogy azt mint számjegyet is ismerje, ép úgy mint a betűkről tudja, hogy azok a szavak leírása avagy kimondására szolgálnak. Tehát tudnia kell, hogy összesen tíz számjegy van, a melyekkel minden és bármilyen nagy számot ki lehet mondani avagy leírni. Ez esetben nem

fog gondolkozónba esni a felett, hogy pl. 8348-ban, hogyan lehet két 8 as szám s hogyan az, hogy egyikét ő 8 ezernek tanulja kimondani, míg a másikat csak 8-nak. De ha megtanítjuk neki, hogy ha ezen számjegyek közül az egyiket a másik mellé írjuk, akkor a balfelőlnek az értéke megtízszereződik, tehát pl. 34-ben a 3 értékét tízszeresen vagyis 30-nak kell kimondani s ismét, ha hármat írunk egymás mellé, akkor a balfelőli első értéke százszor nagyobbak veendő, pl. 234-ben a 4-et most is 4-nek mondom, a 3-at 30 nak, tehát 10-szer 3-nak, a 2-őt 2 száznak vagyis 2-szer száznak stb.; szóval ha megismertetjük a számjegyek helyi értékét, úgy nem fog azon fönnakadni, hogy miért kell a 8348-ban a két 8-as között különbséget tenni. De még van ennek egy másik nagy előnye különösen a szorzás és osztás tanulásánál, a mint arra később rá fogok térni.

Ne szoktassuk a tanulót ahoz, hogy a számok csak akkor adhatók össze, ha azok egymás alá vagy fölé iratnak, hanem tekintet nélkül azok mikénti leírására, csak arra szoritkozunk, hogy ugyanazon helyértékű számjegyek adhatók össze, s hogy miért, annak igen könnyű magyarázatát találni.

A számok kivonása különösen az, a miben sehogy sem tudnak egyöntetűsége jutni a tanítók. Egyik ragaszkodik ahhoz az eljárásához, hogy pl. 4328—2579 így számít: 9-et 8-ból rem tudok kivonni, veszek hozzá (kölcson) a megelőző számjegyből 10-et s így 9-et 18-ból ha elveszek, marad 9. Továbbá hasonló okoskodással veszi el a 7-et a 11-ből stb. Ez alapjában nem helytelen számítás, a mennyiben a kérdést úgy is tehetjük fel pl. ha 4328 frtból elköltök 2579 frtot mennyi pénzem, helyesebben hány forintom marad még? Ugyde a kivonási művelettel határozzuk meg a két szám közti különbséget is, a midőn aztán ez a számítási mód egyáltalán nem állja meg a helyét Kérdik tán, miért nem? Első sorban azért, mert ezen eljárás igen hosszadalmas és nehézkes, másodsor azért, mert minden műveletnek előnyére válik az, ha egy már begyakorolt művelet segélyével végezhetjük azt. Én a magam részéről sokkal rövidebbnek tartom azon eljárási módot, ha a műveletet úgy értelmezzük a tanulóknak, hogy pl. a mit a 4328 frtból elköltöttem, vagyis a 2579 frt és a megmaradt pénzem együtt annyi kell legyen, a mennyi pénzem eredetileg volt.

Vagyis végeztessük a kivonási műveletet összeadással, a mely által elérjük azt, hogy a mig egyfelől mindig élénken eszében tartja a tanuló a kivonandó és különbség (maradék) s a kissebbitendő közötti összefüggést, addig másfelől biztosabb a számítás helyessége, s egyzersmint sokkal gyorsabban elvégzi a műveletet, a mit egy pillanatra sem szabad szemünk elől téveszteni a számtan tanításánál. A szorzás és osztási műveletekről a közelebbi alkalommal fogom elmondani észrevételeimet.

Boros Sándor

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI MOZGALMAK.

— Székely-Udvarhelyen unitárius templomot kell építeni, ezt kívánják az ottani hívek, ezt kívánja az egyház s a közművelődés érdeke. A főgondnok és a püspök aláírásával ellátva minden egyházi tanácsos kapott egy felhívást és egy gyűjtő ívet. Ajánljuk figyelembe a fennebb közölt: „Hej nagy dolog az!” című cikket és a bőkezű adakozást.

— H-mezővásárhelyi és berényi híveink körében — írja levelezőnk — örvendetes dolgokat tapasztaltam. Az előbbiek paplak és templom építést terveznek már a jövő évre; mielőtt ugyan egyhamar alig lesz valami, mert részben az erdélyi hitrokonok segélyéből akarnák a kellő összeget megteremteni; ennek pedig ez időszertint akadályául szolgál a kereszturni iskolánkra s aztán az udvarhelyi templomra való gyűjtés; de elég szép s örvendetes a dologban az, hogy ők maguk ezeket hajlandók a nemes célra áldozatul hozni s így bizalommal részhetünk jövőjükre.

A berényiek is gyűjtögetnek maguk közt, a telek vásárlásból fennmaradt adósságuk törlesztésére, a mit remélhetőleg rövid időn befejeznek. A buzgóság mindkét helyt meg van, a hívek lelkesen veszik az egyházi dolgokat, iskoláink elég népesek s ügyesen haladnak.

— Halmási híveinkről azt a szép és örvendetes dolgot irhatom, hogy a templom látogatást buzgón gyakorolják. Mindennap kétszer templomozunk (kivétel: hétfő s péntek délután). Vasárnap délelőtt s délutánonként is rendszeren 4–800-an vagyunk az Ur házában.

A nyár folyamán vasárnap délelőttönként a legényekkel, délután a leányokkal 26 tanítást tartott a pap Ajtai János, átlag 40–50-en voltak jelen.

Ujabbán olvasó-egyletet is alapítottunk, melyet a dalkörrel egybevonva „Olvasó és Önképző-Egylet” cím alatt szerveztünk. Az alapszabályzatot közelebb küldtük fel a ministeriumhoz megerősítés végett. Bizom, hogy ez egyesülettel sok szépet fogunk elérni. Hetenként felolvasó estélyeket tartunk, a melyeken tág terünk lesz minden üdvösnek megbeszélésére s terjesztésére.

T u d ó s í t ó.

— Az unitárius káté német nyelven. Püspök Ferencz József ur unitárius kátéja német nyelvre le van fordítva s már az új év kezdetén meg fog jelenni s ezzel egy nagy hézag fog betölteni. Egyidejűleg megemlítjük, hogy a püspök urnak egy másik műve az „Unitárius kistükör” is le van fordítva német nyelvre. A káté fordítása és kiadása költségeit egy ausztriai unitárius főnemes hordozza s a fordítás az ő kívánságára eszközöltetett. A fordító egy kintő szakképző.

— Bethlenszentmiklósi unitárius szent ekklesiánknak minden egyes jóra való tagja csak a mult évben járult mintegy 200 frt önkéntes adománnyal templomunk, tornyunk és orgonánk renoválásához — s ime! ma, midőn romladozott paplakunk újra építése kerül szóba, egy lelkes szózatra mindnyájan és egyenlő akarattal röjják meg magukat, hogy egy régi mulasztást egyszerre hozzassanak helyre. November 21-én tartott kebli gyűlésünkön — kivétel nélkül — a gyűlés minden egyes tagja sietett beírni nevét ekklesiánk arany könyvébe, mert legszegényeb' embereink, napszamosaink is 3 frt, kisebb-nagyobb földmivelő birtokosaink 5, 10, 15 frt, valóban a legdrágább gyöngyével a szívnek, igyekeztek kifejezést adni áldozatra kész érzelmeiknek. Mindjárt e gyűlésen begyűlt papiház alapra — ígéletben — 550 frt. Tartsd, oh tartsd és áld meg Isten a népet, mely ily tettekre kész. Tedd szilárdá akarateréjét s egyg' az igaz, a szép és nemes iránti lelkesülésben. Az 550 frt két részletben Szt.-György napig és aug. 20-ig 1892-ben fog befizettetni.

Bethlen-Szt.-Miklós, 1891 decz. 8.

M á t é L a j o s,
unitárius lelkész.

A **Protestáns Egyház és Iskolai lap** egyik közelebbi számában a „Barátságos beszélgetések“ cz füzetről bírálati ismertetést közölt, melyben többek között az a hiba is előfordul, hogy a Baráts. besz.-t a kalvinisták elleni támadásnak mondja. Ezt a tévedést kiigazítjuk s kérjük t. lap-társunkat vegye és — a történelmi hívség érdekében — adja tudtára olvasóinak, hogy azon bírálat hibásan nevezte támadó irányúnak azt a füzetet, a mely nem egyéb, mint Szeness Imre papkeszii ev. ref. lelkésznek az unitáriusok ellen „Keszí Pál beszélgetés-i az unitáriusokról“ czimen 1890-ben nyomtatott könyvére adott válasz.

— **Pap Mózes** erénydíj alapra Székely Gyula ur Maros-Vásárhelyről küldött 10 frtot.

— **A torozzkói zsinaton** tartott beszédek már kikerültek a sajtó alól s közelebről szét fognak küldetni.

Gálfalvi István 1806—1891. Az úrmösi unitárius egyház nyugalmazott lelki pásztora szentmihályi Gálfalvi István, egyháztanácsos, felsőfőherkői nyugalmazott esperesnek halálát jelzik e gyászsorok.

Három drága kincsnek szentelte hosszas életét: családjának, egyházának és a társadalomnak.

A lármás dicsőséget nem kereste soha. Pap volt. A csendes munkálkodás, nevelés és erkölcs terjesztésében talált kiváló lelki gyönyörűséget. A Krisztus utasítását követte szüntelen: „**Ki nekem szolgál, engem kövessen!**“ Világi javak keresésének rabja sohasem volt, ugyszólván: a biblia volt gazdagsága s azért gyermekeire is, nem annyira világi javakat, mint inkább a nevelés szent örökségét hagyta.

A csendes zajnélküli munkást egyházköre 1849-ben jegyzőjének, 1859-ben esperesnek választotta 1885-ben május 5-én tartotta 51 éves papi jubileumát. 1890. ápril 24-én 56 évi szolgálata után nyugalomba ment. Fájlva vált el akkor is attól a szószejtől, hol megkezdette harczát, könnyezve tette le palástját, melyen érdemet és elismerést sokat, de szennyet sohasem hordott.

Halálát két pap fia, három férjezett leánya, volt ekklésiája és egyházköre gyászolják

Legyenek áldottak az elfáradott Simeon porai s maradandó emlékezete!
Úrmös, 1891. nov 26-án. D. M.

— **Dr. Árkosi Gyuláné** Velits Kata élete 30-ik évében Dicső-Szent-Mártonban december 2-án meghalt egy pár hetig tartó betegség után. Az ifju kor teljes szépségével megáldott nő, a kiváló gondos édes anya, kinek most volt nyilóban az élet, elhervadt váratlanul, idő előtt, pótolhatlanul. Kinek ne fájna szíve egy ily súlyos csapás miatt? Ki ne kívánná a férjnek, a kis gyermekeknek, a szülőnek s testvéreknek az égi vigasztalást?!

EGYLETI ÉLET ÉS MUNKÁSSÁG.

Boldog újvet kívánunk! Barátainknak, ismerőseinknek s mindazoknak, a kikhez ezek a szavak eljutnak, nemcsak, hanem minden felebarátunak boldog új évet kívánunk. A bánat és veszély kerülje s a vigasztalás és szeretet legyen oltalma/ója minden embernek!

Az „**Unitárius Közöny**“ a jelen számmal kezdette meg ötödik új esztendejét. Az új esztendőben az a reménység biztat, hogy a már kijelölt úton tovább fogunk haladni. Keresni fogjuk azokat a szavakat, a melyekkel olvasóink szívéhez legközelebb juthatunk. Abban fogunk járni, hogy ez a kis lap minden hónapban egyszer legyen találkozója írónk társaságának, s összekötő láncza a velünk egy ügyért: a vallásban a buzgó hitért és józan meggyőződésért, az erkölcsben a feddhetetlen tisztaságért munkálkodóknak.

Eddigi olvasóink ismerik már lapunk irányát, az ezután jövőknek alkalmat nyújtunk, hogy megismerjenek, mert munkát s fáradságot nem fogunk kimélni, hogy a mi keveset adunk, annak legyen némi jelentősége. Ez a nyilatkozatunk legyen elég biztosítékul a mi részünkről. A t. olvasó közönség részéről is szükséges egy parányi biztosíték t. i. az az 1 frt 20 kr., illetőleg 1 frt összeg, a melynek fejében még a jelen évben is adni fogja a lapot a Dávid Ferencz Egylet. Ezt a biztosítékot tegye le mindenki a maga idejében, sőt hasson arra minden olvasó, hogy tagtársai szaporodjanak, mert az kétségen kívül a saját érdekében is fog állani, mivel ha a tagok és előfizetők s főképpen a pontos fizetők száma megszorodik, akkor a lap is adható lesz ingyen képmellékletekkel s más kedvezményekkel együtt.

Sorakozzunk a zászló alá minél többen s minél gyorsabban!

Felolvasásaink. Az unitárius főiskola diszterme egy kissé kibővelve, vagyis új kettős ablakkal s ajtóval ellátva, fogadta a Dávid Ferencz Egylet első felolvasását decz. 19-én. Kétségen kívül barátságosabb és díszesebb volt mint eddig s ez is befolyással volt a felolvasás sikerére. Ez évi felolvasásainkhoz a hangulatot, tiszteleti elnök Ferencz József püspök „r megnyitó beszéde adta meg, melyben röviden, de megkapóan jellemezte a D. F. E. felolvasásait s azok szükségét. Szívélyesen szólott s kedvesen fogadtatott. Első felolvasó Dr. Brassai Sámuel volt most már ötödik ízben. Jelen nem lévén, Boros Sándor tanár olvasta fel a fejelemről szóló predikációját, melyet egy francia püspök írt s s a mely sok hasznos tanácsot tartalmaz. Dr. Haller Károly egyetemi tanár e felolvasásokon új ember, de a ki úgy hisszük nem utolszor olvasott fel most, mivel „Erkölesszeinkről“ oly hiven, annyi igazsággal beszélt, hogy kértük folytassa tovább egy közelebbi alkalommal. A tanár ur ígéretet tett a folytatásra. A két felolvasó között Jékely Aladár szavalt a két szép költeményét oly meghatóan, oly kitünő sikerrel, a milyent csak a kultó érhet el saját költeménye elszavalásával. A szép számú közönség éljenzéssel fogadta a felolvasókat. A következő felolvasást Január 10-én tartják Ejszaki Károly az „illúsióról“, Kanyaró Ferencz „az unitárius színmű irodalomról.“

Orbán Balázs-émlék felállítására ügyében Székely-Kereszturt egy bizottság alakult. Elnök Raffaj Károly, pénztárnok Barabás Lajos s jegyző Dr. Grosz Frigyes. A Dávid Ferencz Egylet titkára az Egyletnek az Emlék ügyében eddig tett működéséről jelentést és számadást bocsátott közre az „Ellenzekben.“ E szerint az Egyletbe begyűlt és kezelt pénz 46 frt 56 kr. Ez a pénz csirának beválik, de az emlék megvalósítására nem elég. Kérdezzük székely testvéreinktől van e valaki, a ki ne tudná, ki volt Orbán Balázs a székelyeknek? Ha nem tudnák, rendeljék meg a róla szóló Emlékfüzetet. Mindeneket arra kértünk, habár fillérekkel is, de minden esetre járuljanak ahhoz, hogy Orbánnak Székely-Kereszturon egy hozzá méltó, egyszerű, de szilárd emlék állíttassék. Az emlékre szánt pénzek Barabás Lajos urhoz küldendők Székely-Kereszturra.

A D. F. Egylet pénztárába 1891 december 1-től—23-ig a következő befizetések történtek:

Rendes tagsági díjat (1 frt) fizettek:

Csegezi Gyula, Kolozsvár 1891. Deák Miklós, Ürmös 1891. Dr. Jéger Kálmán, Szathmár 1889—90. Sinczy Julia, Kolozs 1891. Dr. Lehman Róbertné, Kolozsvár 1891. Sárdi Lőrincz, Kolozsvár 1891, Nagy Lőrincz 1890—91, Tóth Lajosné, Máthé Sándor, Árkosi László, Bajka Sándor, Bajka Mózes, özv. Pap Sándorné, Szent-Mihályfalva 1891. Lőrinczi Sándor, Torda 1891. Nagy Titusz, Mészkö 1891.

Előfizetési díjat (1 frt 20 kr.) fizettek:

Gál Kelemen, Kolozsvár 1891. Sárdi Imre, Kövend 1891. Osváth Márton, Kobátfalva 1892. Buzogány János, K.-Széplak 1891—95. Mózes Mihály, Abrudbánya 1889—90. Balogh József, Kolozsvár 1891. Gábor Mihály, Al-Jára 1891—

1892. Ifj. Kómis Lajosné, M.-Kályán 1892, Pálfi István, Abrudbánya 1891. Csiky Elek, M.-Köblös 1890—91.

Egyes számokért fizettek: Grün L., Nagy Gy., Székely Sándor Kolozsvárt 12 kr.

A kükküllői fiókegyletben fizettek: Kiss Sándor 1887—89 Molnár János 1889—90. Ütő Lajos 1890—91. Kisgyörgy József 1887—88. Gállalvi István 1889. Vajna Lajos 1889—90-re. összesen 13 frt A januáriusi közlemény szerint befolyt az ottani pénztárba még 11 frt. Évi bevétel 24 frt. Ennek felét 12, azaz tizenkét forintot o. é. Hadházi József pénztárnok úr hozzám beküldötte.

A maroskőri fiók pénztárába újabban fizettek: Németi Ida 1890—91. Nagy Benedek 1888—89. Gál Ferencz 1891 Májai Gábor 1891. Incze Lajos 1891. Simó József 1891. Ürmösi Kálmán 1891-re összesen 9, azaz kilencz forintot. Ennek felét, négy frt ötven krajczárt Májai Gábor pénztárnok ur hozzám beküldötte.

A hátrálékban levőket újabban tisztelettel kérem, sziveskedjenek tartozásait minél előbb beküldeni

Kolozsvárt, 1891 december hó 28-án.

Islai Márton,
pénztárnok.

Szerkesztői izenetek. T. „Isten létele“ talán csakugyan a legsikerültebb költeménye Cézálata is helyes, de az első részében adott rajza a materialistának, oly bölcselati fejtegetés, a mely nem talál a mi lapunk keretébe. Szeretnők ezt a tárgyat más módon feldolgozva vinni olvasóink elébe! — K. J. A-a. A tudósítást köszönettel vettük s annak különösen örvendünk, hogy azon veszélyeztetett helyen oly lelkes munkásai vannak a tanügynek. A tudósításból most nem adhatunk, de jövőben adjuk a lényegét. Olykori tudósításait szivesen vesszük, de kérjük irjon röviden s csak tényeket! — Cs E. M.-Köblös A pénz megérkezett. Egyebekkel rendben vagyunk a nyugta szerint. Jó szerencsét az új helyen s boldog új élet! — S. G. urnak Medgyes. Köszöröm a névsort. Sok jót! — Gy. I. urnak H.-Szt.-M. Czikke kézhez jött, de mivel egy kevéssel terjedelmesebb, mint a milyenre számítottunk, csak a jövőben adhatjuk. — Betai. A hívek még nem irták meg, mely számok és hány kell. Az én örömem volt a találkozás. Ha nekik is az volt: az enyém kétszereződik A közgyűlés kérdését tárgyalni fogjuk. Kolozsvárt belépti díjas felolvasás lesz az utolsó. Az U. K. K. legújabb számáról nem mondhatok véleményt még. Majd megírom. — D. M-ly. urnak A papi fizetés javításáról irt cikkét vettük s a jövő számban közölni fogjuk. — **Erdeklődőnek** Helyt. Irodalmi pályázatunk eredménye felett Kanyaró Ferencz tanár ur és a szerkesztők mondtak bírálatot.

Karácsoni és újévi ajándéknak alkalmas 6—12 éves iskolás gyermekek számára a „Jó gyermek könyve“, mely erkölcsi beszélgetéseket és verseket tartalmaz. Ára kötve csak 20 kr., postán küldve 23. 3 frtért 14 példányt küld a szerző Boros György (Kolozsvárt, rózsa-utca 2. sz.)

TARTALOM: Felhívás az „Unitárius Közlöny“ érdekében. 1. lap. — Újév küszöbén. Ürmösi Kálmán. 2. l. — Az árva fiu. (Költemény.) Csifó Salamon. 5. l. — Daniel Gábor főispán. Barabás Lajos. 6. l. — Szegény, de becstelen. Grátz Mór. 8 l. — Miért odvas a fűzfa? (Legenda.) Végh Mátyás. 9. l. — Hej nagy dolog az! Kovácsi Antal. 10. l. — Tanügy: Nehány szó a népiskolai tanítókhoz. Boros Sándor. 11. l. — Egyházi és iskolai mozgalmak. 13. l. — Egyleti élet és munkásság 14. l. —

Nyomatott Gámán János örököseinél Kolozsvárt. (Belkőzéputeza 10.)

